

Пошто смо добили на увид и прегледали пријаву теме магистарског рада колеге Горана Стефановића, и установили да кандидат испуњава све услове за пријаву магистратуре на нашој катедри, част нам је да Одељење за историју Филозофског факултета извештамо о следећем.

Кандидат Горан Стефановић је одлучио да за израду магистарског рада предложи тему:

**«YUSTA – Југословенско-совјетско акционарско друштво за
ЦИВИЛНО ВАЗДУХОПЛОВСТВО»**

Реч је о теми, важној за разумевање друштвеног, привредног и политичког развоја социјалистичке Југославије у ширем контексту друштвеног развоја Источне Европе непосредно по завршетку Другог светског рата. То предложена тема чини значајном и за разумевање наше савремене историје и за нашу историографију, што је кандидат у својој пријави јасно уочио и истакао. Важност теме проистиче из чињенице да је реч о покушају осветљавања делатности једне привредне институције мешовитог, совјетско-југословенског, карактера, али и уз истовремену анализу њеног политичког и друштвеног значаја, што је посебно значајно приликом анализе политике СССР у источноевропским државама које су након 1945. године ушле у совјетску сферу утицаја.

Фокусирање теме на анализу делатности мешовитог југословенско-совјетског мешовитог предузећа за цивилно ваздухопловство има најмање два значајна историографска повода. Оснивање заједничких међудржавних привредних субјеката представљало је у то доба, одмах по окончању Другог светског рата, специфичну врсту економске сарадње чија анализа омогућава да се сагледа један важан сегмент у развоју целокупних односа Југославије и СССР али и, у ширем контексту, да се анализирају начини и механизми ширења совјетског привредног, политичког (чак и идеолошког) утицаја на државе „народне демократије“. Осим тога усмеравање пажње на оснивање, делатност и касније гашење једног таквог, специфичног међудржавног предузећа омогућава и да се сагледа и разуме и један важан аспект економског развоја послератне Југославије.

Кандидат Горан Стефановић уочио је ове историографске проблеме и, акценат планираних истраживања ставио на период од оснивања до гашења мешовитог предузећа „YUSTA“. Хронолошки, наведени период покрива најважније етапе у развоју послератних југословенско-совјетских односа, у формирању комунистичке власти у Југославији и у социјалистичком преображају послератног југословенског друштва и привреде.

Кандидат је јасно уочио, и у својој пријави истакао, резултате и научну вредност литературе посвећене политичкој и војној сарадњи Југославије и СССР у периоду 1944-1948, али је исто тако уочио и нагласио и извесна тематска ограничења научне литературе, пре свега у погледу недовољне истражености привредних односа и сарадње социјалистичке Југославије са СССР-ом у наведеном периоду. То се посебно односи на чињеницу да је, већ на основу прелиминарних истраживања, јасно истакао особености развоја и улоге економије у тадашњој политици, које су се огледале у чињеници да преовлађујући мотив за оснивање YUSTA-e није био економски, већ политички. И да су политички односи одлучујуће утицали како на услове и ефекте пословања овог предузећа, тако и на његово касније гашење. Осим тога такође је важно истаћи да је кандидат већ на основу почетних истраживања јасно уочио важну чињеницу да је досадашњим научним радовима садржана спорна чињеница да су наводно проблеми у функционисању мешовитих предузећа утицали на избијање политичког сукоба. Што се у великој мери разликује у односу на чињенице које се могу наћи у архивској грађи а које указују на супротан закључак – да су политички неспоразуми ометали нормално функционисање мешовитог предузећа, што је, у условима административног државног управљања привредом, представљало у извесној мери и нормалан однос ствари.

Приликом обраде теме кандидат је своје закључке базирао првенствено на проучавању историјске грађе првог реда – то се пре свега односи на грађу из Архива СЦГ (Југославије), грађу Дипломатског архива Министарства иностраних послова, грађу Архива Србије, Историјског Архива Београда, затим Музеја Југославије (грађу Маршалата), и што је посебно важно, с обзиром на чињеницу да су релевантни подаци о пословању предузећа, резултатима пословања итд. садржани у документацији тадашњег Савезног завода за статистику, и архиву Завода за статистику Републике Србије. Осим тога консултовао је и релевантне зборнике објављених историјских извора првог реда. Такође, користио је и изворе другог реда, што се пре свега односи на релевантне новинске текстове Политике и Борбе, али и на објављене радове тадашњег водећег економског теоретичара социјалистичке

Југославије, Бориса Кидрича. Кандидат је консултовао и релевантну литературу важну за разумевање и за обраду теме (што се посебно односи на радове Бранка Петрановића, Душана Биланџића, Чедомира Штрпца и др.).

Колега Горан Стефановић одлучио се да приликом израде рада изабере тематски принцип, што у потпуности одговара како карактеру саме теме, тако и карактеру проучавање грађе. Кандидат је јасно уочио и истакао три важна тематска круга, које би обрадио након уводног дела у коме планира да разматра основне карактеристике привредног система Југославије и СССР, привредне односе Југославије и СССР и мотиве за оснивање мешовитих предузећа: **Први** – оснивање YUSTA-е (правни поступак; одлука о оснивању; пратећи документи; оснивачки улози, државна подршка итд; пропагандне пратеће активности). **Други** – пословање YUSTA-е (резултати пословања; физички обим активности; финансијски резултати; проблеми и ограничавајући фактори). И **трећи**, мотиви за гашење предузећа (политички; економски; преовлађујући мотиви за Југославију и СССР).

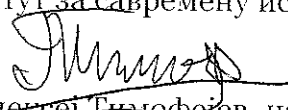
На основу свега изложеног, част нам је да предложимо Одељењу да прихвати предложену тему „YUSTA – Југословенско-совјетско акционарско друштво за цивилно ваздухопловство“ и дозволи колеги Горану Стефановићу да је обради као тему свог магистарског рада.

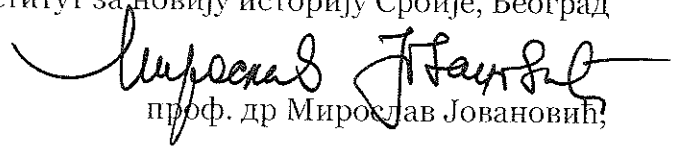
у Београду, 07. маја 2012. г.

Комисија

проф. др Милан Ристовић,
Филозофски факултет у Београду

др Горан Милорадовић, научни сарадник
Институт за савремену историју, Београд

др Алексеј Тимофејев, научни сарадник
Институт за новију историју Србије, Београд

проф. др Мирослав Јовановић,
ментор и писац реферата